



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.


Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

UNESCO'nun dünya mirası listesine girmek için gerekli olan 10 kriterden 9'unu karşılamakta olan Hasankeyf, Bizans, Sasani, Emeviler, Abbasiler, Hamdaniler, Mervaniler, Artuklular, Eyyubiler ve Osmanlılar'a ev sahipliği yapmış, kale, köprü, El Rızık Camii, Sultan Süleyman, Koç ve Ulu Camileri, Küçük Saray, Büyük Saray, hamam ve Zeynel Bey Türbesi gibi yüzyıllardan günümüze kalan yapıları barındıran 12 bin yıllık çok önemli tarihi ve kültürel bir yerleşim alanıdır. Sahip olduğu zengin tarihsel yapılar nedeniyle 1981 yılında sit alanı ilan edilerek koruma altına alınmıştır. GAP projesi kapsamında yörede 2006 yılında yapımına başlanan Ilısu Barajı Hidroelektrik Santrali Projesi'nin sonuna gelinmiştir. Baraj projesi kapsamında, milyonlarca lira harcanarak yeni yerine taşınan 550 yıllık Zeynel Bey türbesi gibi tarihi eserlere karşın, arkeolojik kazıların yeterince yapılmaması nedeniyle birçok tarihi eser, 289 arkeolojik sit alanı, 199 köy, bölgede bulunan onlarca endemik bitki ve hayvanın yaşam alanı olarak üstün bir biyoçeşitliliğe sahip bulunan Dicle Vadisi sular altında kalacaktır. Su tutulmasıyla beraber Dicle Nehri'nin doğal ekosistemi yüzlerce kilometre boyunca bozulacaktır. Bazı hayvan ve bitki türlerinin besin ve habitatlarının yok edilmesiyle birlikte kitlesel balık ölümleri, iklimde yumuşama ve doğal yaşamda değişim gibi birçok ekolojik krizler ve çevresel etkileri de ortaya çıkacaktır. Evleri sular altında kalacak vatandaşlar için yapılan yeni yerleşim alanındaki 710 konut ve iş yerine, yalnızca nüfusu ilçede kayıtlı olan aileler yerleştirilecektir. Kentin gelişimi, ekonomik olarak ilerlemesi durdurulmuştur. Sınırlı sayıda barınma ihtiyacını karşıladığından ve iş yerleri kapatıldığı için iç göçler yaşanacak sosyo-ekonomik problemleri de beraberinde getirecektir. Ilısu Barajının yapımına karşı çıkan sivil toplum kuruluşları, yöne halkı ve çevreciler tarafından baraj projesinin, ekolojik, sosyal, psikolojik yıkımlara neden olacağına, binlerce yıllık kültürel ve arkeolojik alanın yok olacağına dikkat çekilmektedir. Koruma altına alınan Göbeklitepe ile aynı yaştaki bir uygarlığa yataklık etmiş antik Hasankeyf'in sınırları içerisinde yapılan Ilısu Barajı ve Hidroelektrik

Santrali'nin kapaklarının Hükümet yetkilileri tarafından 10 Haziran 2019 tarihinde kapatılıp su tutulmaya başlanacağı duyurulmuştu. Ancak 10 Haziran sabahı DSİ yetkilileri basın aracılığıyla bunun muhtemelen ya Haziran sonu ya da Temmuz ayına ertelendiğini belirttiler. Gerekçe olarak Dicle nehrinde yüksek su seviyesi ve yol gibi tamamlanmamış bazı inşaa çalışmaları gösterildi.

Bu bağlamda;

- 1- Ilısu Barajı'nda ne zaman su tutulacaktır? Kesin tarih var mı? Mevcut planlamalara göre su tutma başlama tarihinden sonra Ilısu Barajı gölü ne zaman tamamen dolacaktır?
- 2- Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santrali'nin baraj kapaklarının 10 Haziran 2019 tarihinde kapatılıp su tutulmaya başlanacağı duyurulmasına karşın, Baraj kapaklarının kapatılması ve su tutulmasının tarihi neden ertelenmiştir?
- 3- Planlamalara göre Hasankeyf'e baraj gölü ne zaman ulaşacaktır? Daha önce DSİ tarafından ifade edildiği gibi Ekim 2019'da gölün Hasankeyf'e dayanması mümkün mü?
- 4- Mevcut planlamalara göre Hasankeyf'lilerin ne zaman Yeni Hasankeyf'e taşınması başlayacak ve ne zaman bitecektir? Toplam kaç Hasankeyf'li veya toplam kaç Hasankeyf'li aile Yeni Hasankeyf'e taşınacaktır? Bu taşınmanın maliyeti kamu tarafından karşılanacak mı? Yeni Hasankeyf'te aylardır tartışma konusu olan içme suyu sorunu tam olarak çözülebildi mi? Yeni inşa edilen binalarda çatlaklar konusunda halkın şikayetleri olması inşaa çalışmalarının sağlıklı olmadığına dair işaret. Bu gibi sorunları nasıl ve zaman çözeceksiniz?
- 5- Ilısu Hidroelektrik Santralinde elektrik üretimine ne zaman başlanması planlanmaktadır? Baraj gölü dolduktan sonra mı yoksa öncesinden mi? Saatte, günde ve yılda ne kadar elektrik üretimi hedefleniyor? Şu anki planlamalara göre üretilecek elektrik hangi il ve bölgelere transfer edilecek ve Ilısu Projesinin uygulandığı beş il olan Mardin, Şırnak, Batman, Siirt ve Diyarbakır bundan özel olarak faydalanacak mı?
- 6- Ilısu Projesi'nde kamulaştırma ve yeniden yerleşim bütçesi 800 milyon Avro olarak proje başlangıcında belirtildi. Bugüne kadar Ilısu Projesi kapsamında kamulaştırma bedeli olarak toplam ne kadar ödemeler yapıldı? Bundan sonra daha ne kadar ödeme yapılması planlanıyor?

7- Ilısu Projesi'nin inşaatı, 2010 yılında Nurol, Cengizler, Çelikler, Temelsu şirketleri ile Avusturya'lı Andritz şirketin oluşturduğu konsorsiyum tarafından başlatıldı. Sonrasında Ilısu konsorsiyumuna katılan başka şirketler oldu mu? Şu aşamada inşaat çalışmalarında hangi şirketler yer almaktadır?

8- Sıkça Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santrali'nin ekonomik ömrüne ilişkin farklı sayılar okuyoruz, bunun başında 50 yıl gelmektedir. Akarsularda tortu taşıma oranının Dicle havzasında yüksek olduğunu düşünürsek bunun bize gerçekçi gelmektedir. DSI'ye göre Ilısu Projesi'nin ekonomik süresi ne kadardır? Ekonomik işletme süre sonrası için planlamalar yapıldı mı? Ilısu Barajı ve HES'in sökülmesi bir opsiyon olarak tartışılmaktadır mıdır?

9- Hasankeyf ilçesinde bugüne kadar 7 eser Yeni Hasankeyf'e bitişik olarak kurulan "Arkeolojik Kültür Park"ına taşındı. Taşınan eserlerde herhangi bir zarar oluştu mu? Daha fazla eser taşınması planları var mı? Hasankeyf'te geri kalan ve su altında kalacak yüzlerce anıt ve eser ne olacak? Hasankeyf'te kaç anıt Dicle köprüsünde olduğu gibi taşlarla "restorasyon" adı altında kaplandı?

10- Hasankeyf kalesi etrafına kurulan devasa sete niye ihtiyaç duyuldu? Hasankeyf'te toplam kaç mağara dolguyla dolduruldu? "Sağlamlaştırma" adı altında yapılan projelere ne kadar para harcandı veya harcanacaktır?

11- Hasankeyf'e 2006 yılından beri kaç turist geldi? Yıllara göre yerli ve yabancı turist sayısı ne kadardır?

12- Hasankeyf'te su altında kalacak kaç tane tarihi eser vardır?